

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus, Divendres 3 de Juny de 1898

Núm. 3.564

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes...
n provincies trimestre...
Extranjer i Ultramar...
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals
librerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna,

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

número 30, prop a la plassa de Catalunya

SECCIÓ DOCTRINAL

Quin titol li posarem?

¿Be, tinch lo cap a rodar? lo tinch ben be demunt de la espatlle?

Aquesta alarmadora exclamació brollá un dia del forns de mon arims, y fins crech que, igual que ls personatges de comedia, me va vaig arribar a formular a mi mateix, al adonar-me de que massa sovint me trobava casi sol al fer judici sobre las cosas y las personas en general y especialment sobre las personas y las cosas que més apróp tenia.

May m' ha agradat ferme veure; may, pel sol gust de fer la contra, he volgut opinar de diferenta manera que ls altres. Però com puch cantar al mateix to que cantan los que crech que van errats?

De qui es la rahó quan aixó passa? Segons las lleys del *sugragi universal* guanya la majoria. Segons las de la conciencia y del bon sentit... la rahó es de qui la te; per més que la minoria sia tant *minoría* com ho era la de Galileo quan deya gemegant *eppur si muove*, en contra de la parer de tots los que no eran d' aquest mon y de la major part dels que llavors vivian.

Ab tot, no hi trobo cap gust en pensar de diferenta manera que ls altres. Per aixó, després de preguntar-me si tenia el cap a rodar, vaig buscar, ab ganas de trobarla, alguna cosa en que tots, los de la *majoria* y ls de la *minoría* pensessim de la mateixa manera.

Y es lo que s' diu, tot se troba si s' busca, perque, sens grans afanys y ab gran alegría, vaig conseguir lo que cercava: la desitjada identital de parers.

Aquí a tenen una mostra:

La societat manifesta una aversió neta y clara a delictes de certa mena, y al que hi cau no li planyen per tendre. Per una cosa ó altra li van escriure el Códich.

Agafan a un pobre Llátzer furtant lo robant. Ni s' vol saber lo que ha robat, ni si val un ral ó una peseta. De primer entubi a la presó. Aixó si pot tenir aquesta ditxa, perque el perill más gros es que el poble se n' adoni, en quin cas, ab lo desitj de ferse justicia expeditiva, pot ab la major facilitat del mon veures arrossegat y esquarterat per interina providencia. No fora el primer cas... horrorós, ab tot y que el desitj que mou al poble no pot ser pas més just. Però, veja; suposém que el lladre de major ó menor quantia arriba a la presó sense cap blau ni esgarrinxada y ab tots los ossos sencers. Si lo que ha robat es una futesa y no se li troban al demunt diners, ja pot estar segur de que mentres se vagi embratent paper sellat y s' sustancia la causa te presó per dias. Y si després de tant escriure, la cosa no s' pogué arreglar de cap de las maneres, y resultá probada, y lo pres volgué la pena, ó hi hagué circumstancias agravants, hab uns quants anys de presiri se'n surt.

Arano cal dir quan lo delicte es d' aquells que la sanch hi corre, un homicidi, feridas, per exemple, perque llavors la seva mateixa naturalesa no consent cap classe de miraments.

En aquest cas s' obia y boigs tots pensém de la mateixa manera.

Y també hi pensém en lo de tractar ab cert menyspreu barrejat també ab certa compassió, pero menyspreu de totas maneres, als que cometieren tal mena de delictes. Es més portém la susceptibilitat y l' escrupol

fins a mirar de cua d' ull y refusar tota consideració a aquells subjectes dels qui se sab ó s' diu (encara que no hagin caygut a mans de la justicia) que furtaren ó estafaren... una miseria, aixó no cal dirho.—Hont torna a comensar la divergencia es en la manera com nos portém la *majoria* y la *minoría* respecte d' alguns individus que formiguejan per aquí.—A qui se li acut deixar de recó a certas personas de cabals, milionarias algunas d' ellas y, per tant, de gran influencia y *respectabilitat*, per la dita de si feren embolichs ó cosa pitjor pera improvisar ó pera fer creixer una fortuna? No m' hi vull entretenir gayre en aixó perque m' podrian pendre per envejós, lo que m' sabria més greu que si m' tinguessin per estrany.—Y es natural. Quina fortuna improvisada se n' salvaria de la mormuració? Que per ventura certs negocis se poden fer tenint escrupols de monja?—Aprofitarse de que ls altres dormin a la palla, de que siguin altres uns taojans ó massa débils, de que a altres Deu los hagi fet y deixat estar, no deixa de suposar cert enginy y cert talent y, sobretot, no deixa d' exigir certa feyna.—Ser bon primista y explotador dels que no saben la prima de certas cosas; plantar botiga de ferrer pera que ls altres ferrin y cobrar un las conductas dels paços; quebrar quan vé a tom y quan un ja te el ronyó ben cubert; convertir *deute passiu* y negociar accions honestas pera trobarne el profit a la butxaca, escatimar lo jornal al pobre y deixar diners a interés de juheu als richs que no saben hont donarla, pera poder més endevant fer obras de caritat ostentosa ab las sobras; trafiquejar ab la miseria y ab lo vici fentlos avans neixer; negociar ab carn humana, lo que no vol dir que vol dir que no se sia un altre dia un bon filántropo; heretar avans d' hora ó gastarse las herencias en vida y cotisar las llágrimas; administrar bens d' altre ab lo mateix interés que si fossia propis, fins a fer que n' siguin, ó portar una curatela de menors que no arriban a grans sens que avans hajan volat sos bens; ofegar al próxim pera després poderli comprar a sota pren lo que te, quan si no s' hagués trobat ab lo corbatí al coll potser n' hauria fet bons dineros... totas aquestas y otras cent maneres de prosperar depressa y sens perill, per quina rahó tenen de conceptuar-se ilícitas quan donan més bon resultat cada dia? De ferho aixís aviat se confondria al aixerit ab lo pelacanyas que fa saltar los rellotjes ó que surt d' una cantonada ab lo crit de diners ó la vida. Que per ventura quan un se topa ab un que ahir era un ningú y avuy lo pot cubrir d' or, te d' obrir una informació pera saber com y de quina s' va fer ab tanta de riquesa? No n' hi ha prou ab que la tinga, ab que se l' haja sebuda buscar, ab que sápija entrar ab garbo en l' estol que avuy es lo nirvi, l' arbre mestre, diguemho aixís, del progrés, de las modernas societats?—Si ls que tenen son a la fi *ls que poden*, no hi ha prou ab tenir pera lograr la consideració, el respecte, las falagueries dels que no tenim sense tenir de passar per l' alambí de la tafanería? De qui té d' esperar més lo pais, d' ells ó de nasaltes?—Y ls pobres, que no s' poden dar per ben contents ab saber que hi ha qui te pera que ls pugá dar un altre dia... mal sia sino part de lo que ls heja pres? Què n' treuriam de que D. Pau ó D. Pere seguissen essent uns perdis, com ho eran quan comensaren a espavilarse pera ne serho més, si de tot alló que tenen, si ho repartissen entre ls lontos, no n' tocaria casi res a ningú?—Ara, lo que dich y confesso y ho torno a dir, es que no sé lo que m' pesco sempre que torno als meus tretze de que las cosas tenen d' anar per altre camí del

que van, perque aquest es lo camí mes afressat, lo camí admés, y l' que a tots més nos convindria... sobretot els que saben agafar al bou per la banya.

Què diré de la meva aberració respecte dels que jo considerava, (y encara ls segueixo considerant), com a *assessins al engrós*, degolladors de la humanitat, de la que sacrifican, quan y com los hi sembla bé, ls *remats* que necessitan pera realisar los plans de conquista, son projectes d' engrandiment y satisfet de gloria, ó pera ferse passar las passigollas de sa vanitat ó apaygar la irritació de sa soberbia ferida.

Més que ls homicidas vulgars, me semblavan odiosos los conquistadors que desgracian duas nacions ab l' excusa d' enriqueirne una, y acaban ab tota una generació, prou estúpida pera oferirlos hi la seva sanch generosa; los que, empenyar en trasplantar idees y creencias, s' emprenen la tasca d' escampar la civilització a sanch y a foch ó a cops de fuet; los que inicien sostenen y fomentan la guerra civil pera resoldre una cuestió de dret a una corona entre dos aspirants, dels que el poble, si s' fé s' carrech de lo que li convé, triaria per quedarse sense cap ó tot lo més los deixaria que las garrotades que s' ha de donar lo peix menut del partit se las ventessin ells ab ells; ja que del negoci ells son los que n' han de treure el such; los que tenen sempre a punt, com a recurs de debó, pera enriqueirse ó pujar, ó pera pujar enriqueintse, bullangas, revoltas y pronunciaments, sovint combinats dessota má, pera endursen després tota la gloria y tot lo profit d' haverlos dominat; y altres... héroes y *grans homes ejesdem furfuris*.

En lo mateix capítol d' odi y de menyspreu hi posava una munió d' altres individus de la mateixa familia, pero de més baixa má y no tant vistosos.—Perque (pensava com un benaventurat), si al lladre, y si assés, y al incendiari que s' entregan perque si y corrent tots los perills a sos ferotjes instints, se ls tracta y castiga com a criminals, y no s' troba cap persona de bé que hi vulgui fer lliga ni menys que ls atalagui com no tenen de veures las cosas de la mateixa manera quan se roba, s' assassina, s' cala foch, se saqueja, se viola ó atropella en cuadrilla, partida ó destacament? Es que el crim comés ab més seguretat, casi podriam dir sense perill, deixa d' esser crim per esser collectiu, ó perque qui tals cosas fa vesteixi uniforme, ó arbolí aquesta ó aquella bandera, ó fassi servir la idea política de tapadora de las infamias dels bandolers?—Donchs sí: una cosa ó altre hi ha d' aixó quan veyém tant sovint *exemplars* de quefes, exquefes, cabecillas, ex-cabecillas, etc., de la mateixa nissaga y d' historia ilustrada ab gestas semblants, honrats, afalagats y enriqueits, barrejantse ab la demás gent que no s' dona de menos de ferse ab ells y que fins los busca; y... que a tot estirar, si ls va malament, ab passar la frontera quedan en paus ab tothom, sense que la estradicció ressi per ells ó si hi resa es igual, perque no s' demana. La cuestió es donar temps al temps, que després ja ve lo tapa bruts de *delicte politich*, quedant tot perdonat y en situació de poderse aprofitar de la pujada dels *del partit*. Ve aquesta per una casualitat, y ja no s' ha de pensar mes en presiris ni en cadefalchs; lo temps se necessita allavors pera anar a cal galoner. Y visca la Pepa, que may va malament l' or sobre el pit ó sobre la mànega.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus a Barcelona

5:04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera
 8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (Per Vilanova).
 12:41 t. mercancías, segunda y tercera.
 4:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona a Reus

5:25 m. (per Vilafranca).
 9:46 m. (per Vilanova).
 1:58 t. per id.
 7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus a Mora

9:33 m. — 1:04 t. — 3:10 t. — 7:19 y 9:57 nit.

De Mora a Reus

4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 n.

De Reus a Tarragona

8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.

De Tarragona a Reus

7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 n.

De Reus a Lleyda
 8:40 m. — 5:23 t.
 De Lleyda a Reus
 5:50 m. — 3:50 t.
 De Reus a Vimbodí
 1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a
 De Vimbodí a Reus
 9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a
 De Tarragona a Valencia
 9:30 m. y 11:30 n.
 De Valencia a Tarragona
 4:41 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS REUS

Horas d'arribada y sortidas de correos
ARRIBADAS
 De Tarragona 8:30 m.

De Barcelona (por Tarragona)
 De id. directo
 De id. id.
 De id. ab la correspondencia extranjera
 De id. (per Picamoixons y descendencia de Lleyda)
 De Madrid y Zaragoza
 De Lleyda y Huesca
 NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona los 7 y 21 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corriente any; Los de Cuba surten de aquesta Administració los 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç a Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Per Barcelona a las 5:00 m.
 Per id. a las 2:00 t.
 Per Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
 Per id. id. (per idem) a las 2:00 t.
 Per Tarragona, directe a las 7:00 n.
 Per Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y las líneas a las 8:00 m.
 Per Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura a las 4:00 t.
 Los pobles servits per peatons a las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida a Teruel, Andalucía y Extremadura, que se deposita en los busson después de la sortida del correo de Madrid, se li donaa sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Promptuari de la escriptura catalana

METODO SENZILL Y FACIL
 Francisco Flos y Calcat
 Preu 6 rats. Se ven en aquesta impremta.

Caramelos Pectorals del metje SALAS

Curan la Bronquitis, Tos, Catarros, etc., netejan de mucositats l'aparat respiratori tan sols prenentne un al anarsen a dormir y altre a la matinada, composició inofensiva no conté medicament perillós.
 DIPOSIT en Reus Farmacia de Serra Arrabal Santa Anna, 88.
 Preu de la capsula 6 rats.

PERA ABONO DE TODAS LAS COSECHAS Y CULTIVOS INDISPENSABLE Y DE EXCELENTE RENDIMIENTOS EL COMBINADO EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS SALES DE STASSFURT

COMO ABONO FOSFATADO
 GARANTIZADAS PURAS SOLUBLES AL CITRATO
 SULTATO DE POTASA, CLORURO DE POTASA
 SALES CALCINADAS RICAS EN SULTATO DE POTASA, KAINITA, ETC.
 Sindicato de ventas de STASSFURT

NITRATO DE SOSA

como abono azoado
 DE GRADUACION GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOE Y DE EFECTOS RAPIDOS Y SEGUROS

DIRIGIRSE PRA PROSPECTOS E INFORMES SOBRE EL EMPLEO

A D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

Per primera vegada reconeixen los panks los manteniments sentimentals dels espanyols el prestat auxili...
 Més que Capote, al qual, sens general, seccorregueren...
 Tregistra de Washington que entre la n...
 gna ports de la petita Antilla.
 Per primer vegada reconeixen los panks los manteniments sentimentals dels espanyols el prestat auxili...
 Més que Capote, al qual, sens general, seccorregueren...
 Tregistra de Washington que entre la n...
 gna ports de la petita Antilla.